

Weinig uitblinkers op Nederlandse scholen

■ Inzet op lezen en rekenen loont nog niet

Internationale bollebozen

LEZEN

- 1 Hongkong
- 2 Rusland / Finland
- 3 Singapore
- 4 Noord-Ierland
- 5 Verenigde Staten

REKENEN

- 1 Singapore
- 2 Zuid-Korea
- 3 Hongkong
- 4 Chinees Taipei
- 5 Japan

Op basisschool de Huve in Almelo krijgen kinderen van verschillend niveau apart les.

FOTO HERMAN ENGBERS

Marijke de Vries

De extra aandacht van basisscholen voor lezen en rekenen levert nog geen betere prestaties op. Leerlingen doen het nu even goed als vijf jaar geleden. Daarmee is wel de geleidelijke daling van eerdere jaren tot staan gebracht.

Nederland eindigt in een groot internationaal vergelijkend onderzoek net onder de subtop. Aziatische landen als Singapore en Hongkong scoren het beste. Maar ook landen als de Verenigde Staten en Denemarken zijn Nederland voorbijgestreefd. De belangrijkste oorzaak is dat de best presterende leerlingen het in Nederland minder goed doen.

Door de bank genomen is het taal- en rekenonderwijs in Nederland goed, zeggen de onderzoekers. De leerkrachten slagen er met name in om de slechtste leerlingen tot goede resultaten te brengen. Bij lezen is Ne-

derland het enige land waar alle leerlingen goed genoeg zijn voor wat de onderzoekers het basisniveau noemen. Bij rekenvaardigheid haalt 99 procent dat.

Uitblinkers kent het Nederlandse

‘Leerlingen die een acht halen worden met rust gelaten’

onderwijs daarentegen weinig. Slechts zeven procent van de leerlingen haalt het hoogste niveau bij lezen. In Noord-Ierland en Rusland lukt dat bijna één op de vijf leerlingen, in Singapore zelfs één op de vier. Bij rekenen is het beeld nog extremer. Niet meer dan vijf procent

van de Nederlandse kinderen haalt daar de hoogste score, tegen 43 procent in Singapore.

“Het Nederlandse onderwijs richt zich te veel op het middenniveau. Leerlingen die een acht halen worden met rust gelaten, terwijl ze ook een negen of een tien zouden kunnen halen”, zegt onderzoekster Martina Meelissen van de Universiteit Twente, die het rekenonderzoek in Nederland uitvoerde. “Bestaande rekenmethodes bieden voldoende stof op het basisniveau, maar de extra opgaven voor goede leerlingen zijn vaak meer van hetzelfde in plaats van moeilijker. Excellente leerlingen worden daardoor niet uitgedaagd.”

Voor de onderzoeken naar leesvaardigheid (Pirls geheten) en naar rekenen en natuuronderwijs (Timss) werden duizenden leerlingen uit groep 6 getoetst, in meer dan 45 landen. Die studies worden eens in de vier (rekenen) of vijf (lezen) jaar gehouden.

‘Voor goochemerds is er niet genoeg’

■ Geen prikkel voor steun slim kind

Van onze redactie onderwijs

Nederlandse basisscholen slagen er goed in zwakke leerlingen op niveau te krijgen. Maar goede leerlingen echt laten uitblinken, dat lukt hen veel minder. Wat vinden scholen daar zelf van?

Dennis Assink, directeur van basisschool Het Kompas, Assen: “Dat is absoluut waar. De aandacht voor de betere leerlingen groeit weliswaar, maar wordt in feite tegengewerkt door het systeem. Want als een school te veel leerlingen heeft die onder het gemiddelde scoren, krijgt ze een tik op de vingers van de inspectie.

“Maar als veel leerlingen juist heel goed presteren, heeft dat geen enkele consequentie. Misschien onbewust zorgen veel scholen er daarom vooral voor dat ze de zwakkeren erbij houden. Maar uiteindelijk is het niet te verkopen dat zwakkere leerlingen wel de aandacht krijgen die ze nodig hebben, en leerlingen die veel kunnen niet.”

Miranda van Baarle, intern begeleider op de Prinses Margrietschool, Zoetermeer:

“We letten meer op de kinderen die op het gemiddelde zitten en daaronder, dat is waar. Daar hebben we bewust voor gekozen. Wie bijvoorbeeld al goed kan lezen, mag andere leer-

lingen helpen om wegwijst te worden in de wereld van de lettertjes. Daar leren zij ook van.”

Gerrit Groot, directeur van basisschool De Optimist, Lelystad:

“Op onze school zijn we heel goed in staat om kinderen die op een laag niveau binnenkomen op te krikken. Zo’n 95 procent van onze leerlingen heeft ouders die niet in Nederland geboren zijn, dus zeker hun taalniveau is aanvankelijk laag. Maar ze gaan snel vooruit, dat doen we inderdaad goed. Of we tegelijkertijd tekortschieten bij de betere leerlingen? Dat waag ik te betwijfelen. We halen eruit wat erin zit.”

Edith Ploeg, directeur van basisschool De Zonnewijzer, Haarlem:

“Goede leerlingen echt laten excelleren, dat vergt veel van leraren: veel inzicht, veel inzet, weten wat je wilt. Op onze school besteden we sinds twee jaar extra aandacht aan deze groep. De leraren die daarmee bezig zijn, moeten heel vindingrijk zijn, bijvoorbeeld omdat er weinig lesmateriaal bestaat. De zwakke leerling heeft de laatste tien, vijftien jaar al veel aandacht gekregen. Dat heeft een enorme verfijning opgeleverd in de aanpak van deze groep, en dat heeft ook geholpen. Nu komt gelukkig ook de bovenkant in beeld. Maar het duurt nog wel tien jaar voordat dat aan de resultaten te zien is.”

‘Beter opgeleide docenten nodig’

■ Hoogleraar pleit voor academische pabo

INTERVIEW

Marijke de Vries

Als Nederland de lees- en rekenprestaties van basisschoolleerlingen wil verbeteren, moeten er academisch geschoolde leerkrachten voor de klas komen te staan, zegt hoogleraar orthopedagogiek Ludo Verhoeven van de Radboud Universiteit Nijmegen, die het leesniveau van Nederlandse scholieren onderzocht. “Met meer uren taal- en rekenles worden de prestaties niet beter.”

Op Nederlandse basisscholen wordt per week een uur meer besteed aan lezen dan tien jaar geleden, toch scoren leerlingen slechter. Hoe kan dat?
“Geen misverstanden, Nederlandse leraren krijgen geen slecht rapportcijfer. Ze doen heel veel goed: ze zorgen dat leerlingen met leesproblemen niet achterop raken. Maar we hebben geen echte topgroep van hoog scorende leerlingen, waardoor we het afleggen tegen landen als Singapore.”

Als leerkrachten leesproblemen van zwakke scholieren weten aan te pakken, zou je denken dat het met de begeleiding van slimme scholieren ook wel goed moet komen.

“Toch is dat iets anders. Om goede leerlingen verder te brengen heb je als docent kennis nodig, je moet meer bieden. Sommige kinderen houden al erg van experimenteren, of ze hebben allerlei vragen over

Star Trek en zwarte gaten. Dat soort vragen moet je naar een concreet lesvoorbeeld weten te vertalen, en daarvoor moet je op een bepaald abstractieniveau kunnen denken.”

Wat is dan volgens u de oplossing?

“We hebben beter opgeleide docenten nodig. De toelatingstoetsen voor rekenen en taal op de pabo zijn op het niveau van groep acht. Het aanbod van pabo’s in Nederland is middelmatig. Universiteiten mogen niet eens in hun eentje lerarenopleidingen verzorgen. Een academische pabo moet bijvoorbeeld in samenwerking met een hogeschool worden aangeboden. De overheid zou bij wijze van spreken pabo’s moeten verplichten om zich aan te sluiten bij een universiteit.

Ook zou je universitair geschoolde mensen in een jaar moeten kunnen bijscholen tot leerkracht. Dat kan bijvoorbeeld in Australië: studenten kunnen daar een bacheloropleiding doen in bijvoorbeeld economie of scheikunde en vervolgens een master tot leerkracht in het basisonderwijs.”

Hoe belangrijk is het eigenlijk dat de beste leerlingen nog beter worden?

“De vraag is waar we met Nederland naartoe willen. Wij hebben geen delfstoffen, we moeten het hebben van handel en kennis. Kortom, van de dingen die leerlingen juist minder blijken te beheersen. Als we niets doen en lang genoeg wachten, worden we vanzelf ingehaald.”